

KŘESŤANSKÉ LISTY A KUSŮV LID

časopis Národní Jednoty Československých Protestantů v Americe a v Kanadě

Ročník LXIII (XXII)

Chicago, Illinois Listopad (November) 1961

Číslo (No.) 11

Reentry of Second Class matter at the Post Office at Taylor, Texas. Acceptance for mailing at a special rate of postage provided for in section 1103. Act of October 3, 1917, authorized July 11, 1918.

Dopis od br. předsedy

Jednoty

Milí bratři a sestry,

slyšíme opět radostné zprávy o dobré úrodě, která se urodila na širých lánách této země. S vděčností vzpomínáme pracovitých rukou všech farmářů, kteří neúnavně dbají o to, abychom měli dosti jídla na našich stolech. Obdivujeme se moderním strojům a vyspělému pokroku agrární techniky, který umožňuje zvýšit produktivitu polí a usnadňuje práci rolníků.

Nade vše však obracíme své zraky k nebeskému Otci, který ve své neskonale lásce dává vzrůst a hez jehož požehnání by byla veškerá lidská práce marná. My máme mnoho důvodů děkovat Bohu za Jeho přehojné dary, neboť i dnes jsou miliony lidí, kteří trpí nouzí, ba i umírají hladu. Až budete sedět kolem svých plných stolů v Den díky činění, zamyslete se, jak byste těmto lidem mohli pomoci.

Naše Jednota se snaží — dle možností — pomáhati tam, kde je pomoci potřebí. Na Vás a na Vaši štědrosti záleží, kolika lidem bude naše Jednota schopna pomoci. Děkujeme Vám za Vaši dosavadní podporu, modlitebni i finanční, a prosíme Vás, abyste pokud možno ve zvýšené míře, na naše dílo pamatovali i v budoucnosti.

Pán Bůh Vám žehnej za Vaši lásku,
S bratrským pozdravem Váš,
Milouš Řepka.

"Jen ten, kdo se dá Duchem Božím vysvobodit z rozpolcenosti a dá se zcela věst k lásce a službě, je opravdu svoboden." (Na každý den 1960).

Přemysl Pitter:

Král na oslu

(Matouš 21,1-9)

Vladaři a vojevůdcové jezdívali na koních, v zemích východních též na slonech, bohatí na velbloudech a jen lidé chudí a nepatrní na oslech. Dovedete si představit krále při slavném vjezdu sedícího na oslu?

Ale právě takový výjev líčí nám evangelium. Král na oslu! Jaký to paradox! K smíchu!

Mnoho věcí v Písmě svatém jsou lidem k smíchu. Ale "co bláznivého je u světa, to vyvolil Bůh, aby zahanbil ty moudré", píše apoštol Pavel v listě Korintským. Kam dovedli moudří a chytří svět? Králové a vojevůdcové vedli nás do válek, ve kterých svět div nezahynul. A učenci jim napomáhali.

Stále ještě se upínají zraky zástupů k tomu či onomu státníkovi, vůdci, a slibují si od něho spásu. Snad i ty jsi v pokušení vsadit si na některého z těchto králů a vladařů. Předpovídám ti jen zklamání.

Jediný, který neklame a nezklame je Král, jehož království není z tohoto světa, a který přece přišel, aby svět dobyl: Ježíš Kristus. Ten však nepřichází okázale, se světskou nádherou jako mocný vladař, ani s církevní pompou, ale jako nejnuznější z nuzných: na oslu.

A kdo ho poznali a vítají? To opět nejsou mocní, učení a uctívání, ale lidé žijící a živořící na periferii života, lidé všelijak postižení, opovrženi a vydědění. Anebo takoví, kteří hledají vyšší hodnoty mravní a duchovní.

Správně tušil Izrael blízkost Mesiášovu. Ale jak a kde čekali jeho příchod? Všude jinde, jenom ne v místě tak nedůstojném, v po-

KŘESŤANSKÉ LISTY A HUSŮV LID

Christian Journal and the People of Hus
 Křesťanské Listy 1898 Husův Lid 1940
 Vychází měsíčně. Vydává Národní Jednota
 Československých Protestantů v USA
 a Kanadě
 Published monthly by the National Union of
 Czechoslovak Protestants of America

Redaktor (Editor) J. P. Tatter
 2650 Leyden Street, Denver 7, Colorado
 Články, zprávy pro časopis a knihy k recenzi
 posílejte na redaktora.
 Za své příspěvky odpovídají autoři sami.

Předplatné — Subscription \$2.00 per year.
 Předplatné, milodary na časopis, jakož i příspěvků
 Jednotě . . . k podpoře strádajících
 uprchlíků, dětí a nemocných, zasílejte laskavě
 na adresu pokladníka Jednoty:

Mr. John Opie, 1800 South Hoyne Ave.,
 Chicago 9, Illinois

Return Address Adresa Administrace
 4500 South Hoyne Ave., Chicago 9, Illinois

měrech tak žalostných a za okolností tak nepříznivých, v jakých se Ježíš narodil. Proto ho nemohli — a dosud nemohou — uznat za pravého Mesiáše, "Můž z Nazareta co dobrého hvíti?" a "Odkud má tento moudrost tuto?" ptali se nedůvěřivě.

Správně tušíme i dnes, že dojde k mocnému zásahu Kristovu do dějin světa. Ale jak a kde se to stane? Jsem přesvědčen, že všechno naše dohady a výklady se nesplní, a že Boží moc se projeví opět způsobem nepředvídaným. Jistě to nebudou paláce ani chrámy, ani universitv, odkud vzejde nově světlo světa. Spásu nepřinesou ani mocní, ani učení. Nebot' pravá moudrost a velikost nespočívá v nahromaděné a často jednostranné učenosti, nýbrž v duchovním poznání. Žasou, jak často ti, kteří nejlépe znají zákony a divy přírody, mohou nepočítat s Bohem a dokonce popírat existenci Boží. Vždyť každý tvor, ano každá částička hmoty je svým uzpůsobením mocným důkazem nepředstavitelně moudré a inteligentní síly, která dala všemu vznik a řád a která neustále nově tvoří a všechno řídí.

A tak jako panují v přírodě zákony přírodní a ve vesmíru zákony kosmické, tak existují i v mravní a duchovní oblasti zá-

kony, jimž podléhá duše a duch. Běda jednotlivci i lidstvu, jestliže tyto zákony nevytluhují a jich nedbají. Přestoupení Božích zákonů nezůstává bez účinku a bez odplaty. Jen v poslušnosti Božích ustanovení je cesta ze zmatků a béd lidstva, cesta k souladu a blahu.

Největším králem a vládcem se stane ten, kdo bude umět nejvíce poslouchat. Bude vědět, že nade všemi panovníky zemským vládne Panovník nebeský a že jen v jeho službách bude moci dokázat něco trvale dobrého. Tedy nikoli vladař a vojevůdce na válečném oři, ale král na oslu.

Tak přišel do Jeruzaléma Ježíš, tak přichází do světa i dnes: nepoznán, posmíván i oslavován. Ale Ježíš nedbá posměchu ani slávy. Přičí se mu jakákoli vnější oslava. Co chce, co očekává od tebe? "Aj, král tvůj béře se k tobě tichý!" Je ti opravdu králem? Nebo posloucháš krále jiné? Dvaceti, pěti, ani dvěma pánům nelze sloužit! *Toto* je adventní poselství: zastavit se, zamyslit se nad sebou, nad svým životem. "Pokání čiňte" neznamená jít do kostela, nestačí udělat nějaký dobrý skutek, nestačí něco napravit. To Janovo a Ježíšovo "pokání čiňte", kterým zahajovali svoji činnost zde na světě, znamená dokonalou změnu ve smýšlení, v nazírání, v hodnocení. Z této vnitřní přeměny, z tohoto znovuzrození pak jako samozřejmý důsledek vychází i nový způsob života, nový poměr k lidem, k světu.

V českém národě advent vždy znamenal především dobu generálního vnitřního čištění a úklidu. Čekáme-li vzácného hosta, hledíme, aby se mu v našem přibytku líbilo. Čím vzácnější host, tím důkladnější příprava. Takovouto přípravou v duchovním smyslu je advent, touha po příchodu toho nejvzácnějšího hosta do našich srdcí, do našeho života: samého Spasitele. Tak chápali význam doby adventní naši zbožní předkové a tak doznívá ještě dnes v rodinné a církevní tradici českého národa. Velmi jsem byl překvapen a zaražen, když jsem přišel do Německa a poznal zcela jiný způsob prožívání adventní doby. V Německu adventu předchází tak zvaný Buss- und Bettag, den pokání a modliteb, po němž nastává advent jako nejradostnější období církevního roku, jež vrcholí oslavou narození Páně. Trochu krátká příprava na tak

slavný den, zdá se mi. Jen hospodyně, která se plahočila s úklidem, jen hospodář, jenž pracně dával své účty do pořádku, dovede pak radostně spočinout v blahém vědomí: učinil jsem s pomocí Boží všechno, abych mohl hosta přivítat a do své domácnosti i do svých účtů mu dát nahlédnout!

Advent je doba vážná, výzva otřesná. Právě, duchovní vánoce může slavit jen ten, kdo vypudil ze sebe všechny krále a pány, kteří mu vládli v podobě různých hříchů, náruživostí, nectností a zlovyků, a přijal jen toho Jediného, pod jehož svrchovanou moc se postavil.

Co platí o životě osobním, platí též o životě národním. Do našeho národa se vloudilo mnoho různých pánů a všichni si osobují autoritativní moc. Nemyslím tím určité osoby, nýbrž myšlenkové síly, které pronikly všemi duchovními i vnějšími oblastmi. Lidé se stali jejich nástroji a otroky a všechnen národ jimi trpí. Téměř zapomenuty jsou doby, kdy národ ve svém jádře i ve svých představitelích žil ideami vpravdě křesťanskými. Byť i na počet malý, národ světa něco znamenal. Čím žije dnes? Co znamená dnes? Nikdy nebyl náš národ tak zubožený, jako nyní, kdy se jeho představitelé domnívají, že ztělesňují ideály socialismu a komunismu. — Nevraživost a zloba se zračí v jejich myšlenkách a díle. Jako by se hustá clona mraků zatáhla nad celou zemí. Stavba jejich spolitosti je přeludem, který nemá podstaty. Jen socialismus a komunismus, který by vyrůstal z hlubokých kořenů náboženských, měl by budoucnost a národ by v něm našel uplatnění. Takto však tu bude stát mravně rozvrácený a hmotně ožebračený. Dokud si nalhával svou velikost, byl před Bohem malý a Bohu nedotěbný. Avšak opovrhovaných žebřáků, rannami posetých nebožáků a kajících hříšníků se užímal Pán, uzdravoval je a činil svými učedníky.

To je i má naděje pro můj těžce zkoušený národ. Věřím, že přijde doba, kdy opět zatouží po Kristu a jeho příchodu. Ano, doba ta již nadešla. Podle zpráv novin a rozhlasu, podle křiku politických předáků se zdá, že není již v českém národě místa pro Krista. Ale v ústraní, v místech nepředvídaných

a za okolností netušených přichází znovu do národa ten, jenž mu přinese skutečnou svobodu a pravou volnost. Tento náš národní advent musí rovněž znamenat vážnou přípravu a dokonalou vnitřní očistu. To znamená neklánět se již falešným bůžkům, nesloužit jim. To znamená odvahu a obět'. Bez mravní opravdovosti a bez láskyplné oběti prostě hněvu a zášti, není žádného obrození.

Avšak co platné jakékoli mravní obrození, kdž temno okolního světa vytrvale ohrožuje, říká si leckdo z vás. Kdo by někdy neklešal na msvli při tom neustávajícím náporu ničivých sil zvenčí! Ano, nejen náš národ, všechnen svět se odcizil Božímu řádu a se vvdal přísnému soudu. Msvlícím lidem se dnes všade těžko žije v ovzduší naplněném nejistotou a strachem. Ale právě do dob temna vsstá Bůh světlo, aby temnotu zahnilo. Přicházejí na svět duchové, kteří rozotvlují mlhu nevědomosti a mraků zloby. Nastala doba ořistv, kdy Kristus svým duchem naolňuje msvli a srdce mnohých a spojuje duše jasné a čisté, které přinravují jeho příchod.

Nedejme se mást ničím. Nedejme se strhovat hlubokými slovy, ani oslňovat mohutností, ani ovlivňovat množstvím. Masy jdou bezmyšlenkovitě za každým planým heslem. Nedočtení zlobou, bezprávím a hrubostí musíme umět chápat všechno dění kolem sebe jako akt velikého přerodu. Až ustane víchřice, která ještě světem zmítá, až rozptýlí se mraky, pak užijme to nepřehledné množství jedinců, kteří se neupsali šelmě a nastoupí na místa těch, kdo dosud hyzdí tvář země.

Zdá se vám nemožnou takováto přeměna. Avšak vězte, že všechno, co je postaveno na vratkých základech, musí se zhroutit. Nelze stavět na lži a podvodu, co má mít hodnotu a trvání. Nelze se opírat o slabé charaktery. Není možné budovat bez ducha Božího. Proto je nutné, aby ti, kdo mají světlo Slova Božího, stáli pevně na svých místech, věrně oddáni Bohu. Necht' vlastní očistou se připravují na chvíli, kdy se zřítí to, co dnes ještě tvoří jakousi národní a světovou strukturu. Pak království Boží se bude přibližovat světu. Dosud je zahaleno v oblacích, nechápáno, nepoznáno. Avšak čím dál tím více bude Boží moc patrná v lidských řádech, v

lidské společnosti. Pěsní právo zanikne a všechno suché bude vytáto z kmene života.

Již dnes jest po všem světě množství duší, toužících po spojení v lásce. A již se chystají, aby uvítali Toho, který tiše a skromně, ale jako Král a Panovník vjíždí do Jeruzaléma Nového.

(Vysíláno do vlasti).

Otakar Odložilík:

Záběry zblízka i zdálky.

Lidí českého původu nebylo v Římě nikdy tolik, aby na sebe obraceli pozornost počtem, mluvenou řečí, obyčejí a způsoby. V husitském období jich tam zůstala hrstka. Do Říma se uchýlil zavilý Husův odpůrce Michal z Německého Brodu, přijímám de causis, někdy farář u sv. Voítěcha v Jicháňích na Novém městě pražském. Po několika letech pohybu odešel do Basileje na koncil a v tom městě dokončil pozemskou pouť.

Když se věci poněkud uložily, obnovilo se něco z někdejších svazků a byla navázána nová spojení. Předáci stran pod obojí nechťeli dokonat roztržku, nýbrž stáli o to, aby panežové potvrdili úmluvy s basileiským sněmem. Šlo o kompaktáta a v nich především o přijímání pod obojí způsobou. Jiným předmětem jednání byla reorganizace církevní správy v Čechách. Husité žádali, aby papež potvrdil arcibiskupa mistra Jana z Rokycan, zvoleného k tomu úřadu na zemském sněmu v říjnu 1435. Bylo-li od počátku málo naděje, že panežové schválí kalich, Rokycana vůbec neměl vzhledk.

Několik pokusů o dohodu se stalo ještě za bezvládní v Čechách a nové příšiv hrzo po korunovací mladistvého Ladislava Pohrobka, vzvznáním katolíka. Tak se dostalo do Říma něco více osob z českých zemí, podle jazyka Češi i Němci. Někteří z nich odešli, jakmile splnili úkol, jiní se hlídali uchvítit v duchovenské nebo jiné službě. Zůstalo no tom všem málo viditelných stop. Za papeže Mikuláše V. nastalo období, ve kterém se Řím zdvíhal z přechodného úpadku. Staré stavby se opravovaly nebo byly srovnávány se zemí, aby na jejich místě mohly vzniknout nové budovy. Na některých místech vskutku nezůstalo kamene na kameni.

Jednou v březnu — bylo to už kolem polovice měsíce — byly vatikánské ústavy a sbírky zavřeny. Šel jsem do knihovny ve Vallicella. Venku svítilo slunce, ale v knihovně bylo jako v lednici. Nezůstal jsem tam, nýbrž šel jsem se podívat na budovu českého hospice, nedaleko tamodtud. Dům je obrácen průčelím na náměstíčko Sforza Cesarini. Stojí tam v rohu a stěna je ozdobena sgrafity, většinou hodně zašlými. Prohlížel jsem si je bedlivě, ale přiznám se, že jsem si s některými nevěděl rady, protože jsou nejenom poškozenné, nýbrž i umístěné hodně vysoko. Vešel jsem i dovnitř pod pekně zachovanou gotickou klenbu a udělal jsem si aspoň zběžnou představu o tom, jak byl dům řešen. Dnes tam bydlí několik nájemníků v bytech, které zřejmě nejsou nadměrné.

Hodně z toho, co vidíme venku, pochází z polovice XV. století. Tenkrát se postaral o opravu domu značně zchátralého jeho správce dr. Jindřich Rorau. Byl to rodák ze Slezska, zřejmě dosti zámožný, který ztrávil v Římě hodný kus života. Roku 1455, brzo po volbě a korunovací Kalixta III., byl Rorau jmenován prokurátorem českého království. Jedním z jeho úkolů byla příprava pro poselstvo, které mělo papeže pozdravit Ladislavovým jménem. Rorau pracoval nejenom pro krále, nýbrž i pro sebe. Celkem bez velikých potíží si opatřil jmenování za správce českého hospice a přidal tak nový článek k dosti dlouhému řetězu titulů, hodností a funkcí.

Ani lidé, kteří neměli valného mínění o osobních vlastnostech Roraurových, nepopírali jeho zásluh o důkladnou přestavbu českého útulku. Trochu mu zazlívají, že položil na stěnu obrácenou na Banchi vecchi pamětní kámen hlasající v latině, že Karel IV. hospic zřídil a on, Rorau, důkladně opravil. Ještě více se pozastavují nad tím, že dal umístit na čelní stěnu svou podobu přibližně v téže velikosti jakou má obraz Karla IV.

Šel jsem na Piazza Sforza s trochou vědomostí o Karlově přání zbudovat útulek pro české poutníky i o tom jak se členové Rožmberského rodu postarali, aby se uskutečnil Karlův podnět. Věděl jsem o Rorauově úsilí pomínout Rožmberky a vládnou v domě neomezeně. Našel jsem snadno nápis na zdi v Banchi vecchi a vrátil jsem se ještě na

Piazzo Sforza. Než přišel čas k obědu, položil jsem si otázku, co vlastně představují oba obrazy na průčelní stěně. O tom, že jeden z nich, je Karel IV., nemůže být pochyb. Je to postava v plášti s korunou na hlavě, v pravé ruce korouhev s orlicí. V druhém oválu je rytíř v brnění s mečem v ruce, a to má být Rorau. Mám o tom pochybnosti a proto píší víc, než jsem chtěl, když jsem si tam odskočil od badání v papežských registrech.

Nechce se mi prostě věřit, že by se Rorau, duchovně dbalý o dobrá spojení s papežským dvorem, dal zpodobnit jako válečník v plné zbroji s přílbou na hlavě a se sočnou zbraní v ruce. V jedné rozepři poukazoval Rorau výslovně na to, že nosí pleš i kněžské roucho a na obraze není ovšem vidět ani jedno ani druhé. Když se Rorau dostal do sporu o správu útulku, vytýkal mu jeho soupeř, že dal pro hospic malovat podobu Jiřího z Poděbrad, tedy správce českého království. Kamže Rorau umístil ten kus? Bylo by trochu podivné, kdyby zemského gubernátora někam schoval a sebe dal vymalovat, jako protějšek Karla IV. Rorau byl dostatečně sběhlý ve věcech tohoto světa, aby věděl, kdo v Čechách poroučí i za Ladislavova kralování.

Na desce v Banchi vecchi je přestavba domu položena k roku 1457. To byl ještě Ladislav naživu. Jiří nemohl být zpodobněn s odznaky královského důstojenství, ale době mu slušela rytířská výzbroj. Je známá reprodukce obrazu ze zámku v Častoslavicích, kde Jiří také stojí v těžkém brnění, dřevce v levé ruce. Na hlavě má královskou korunu, protože obraz (nebo jeho předloha) byl zhotoven po volbě a korunovaci. Nemyslím, že v jednom nebo druhém případě smíme hledat v obraze věrnou podobu — o tom, jak Jiří vypadal, je vůbec těžko rozhodovat.

Neosobuji si po zběžné prohlídce právo rozhodovat o otázce složitě a nejasně. Nevěříím však že druhá podoba na průčelní stěně je Rorau. Bylo to na místě, aby znalec umění té doby a pomocných věd historických vyšetřil věc důkladně a vyslovil se o ni bez předsudků.

V březnu 1462 dlelo v Římě české poselstvo k papeži Piovi II. Předním členem byl nejvyšší kancléř Prokop z Rabštejna, vyzná-

ním katolík, a k němu se družil Zdeněk Kostka z Postupic, seděním na Litomyšli, výrazná hlava mezi husitskou šlechtou. Duchovenstvo zastupovali Václav Koranda mladší, mistr svobodných umění, a Václav Vrbenský, děkan od svatého Apolináře. Z Prahy vyjeli v polovici ledna a římskými branami projeli ve středu o suchých dnech postních, což bylo 10. března. Den prý byl pošmourný, deštivý, jak někdy bývá tou dobou. K české čtveřici se přidal jeden z důvěrných poradců Jiřího z Poděbrad Antonio Marini, rodák z Grenoblu. Některé styky umožnil biskup Fantinus de Valle, původem z Trogiru v Dalmácii, který nastoupil roku 1458 na Rorau-ovo místo jako královský prokurátor.

Václav Koranda napsal zprávu o římské cestě, avšak nepověděl mnoho o denních příbězích a zkušenostech. Poslové žádali královým jménem o velikou věc, potvrzení kompaktát. Mluvili o tom s papežem a ještě častěji s předními kardinály, které si Pius II. vyvolil jako důvěrníky. Rádi bychom si představili, jak se vedlo českým poslům ve "věčném městě", které památky shlédli a čemu se podivovali. Prokop z Rabštejna a jeho katoličtí druhové neměli arci velikých potíží, ale co podnikli v neděli Václav Koranda a děkan od svatého Apolináře — pochybuji, že našli kostel, ve kterém by mohli konat služby Boží po husitském způsobu. Václav Koranda však byl velice skoupý na slovo a vtělil do své zprávy jenom podrobnosti, které by mohly zajímat předního čtenáře zprávy, krále Jiřího.

Několik předběžných porad se konalo v domě kardinála Bessariona, původem Řeka, který se přidal k římské církvi a měl veliké slovo na papežském dvoře. Jedné schůze v jeho domě se zúčastnili ještě dva kardinálové, Španěl Juan Carvajal a Němec Mikuláš z Kusy. Do jiné rozpravy v témže domě zasáhl i rouenský kardinál Vilém d'Estoutville. Na předposlední poradě u Bessariona přišel z Carvajalem kardinál Jen de Turrecremata od sv. Sixta a ferrarský biskup Vavřinec Rovarella, později papežský legát v našich končinách.

Tištění průvodci po Římě upozorňují na Bessarionův dům na jihozápadním okraji města, kousek za lázněmi Caracallovými. — Jsou však i námitky proti tomu ztotožnění.

Nezdá se docela poodbně víře, že by vlivný kardinál přebýval tak daleko od papežova sídla a že by za ním museli jezuiti římsí přátelé i hosté ze vzdálených končin až skoro k městské bráně. Několikrát jsem se tam chystal, ale pokaždé mne něco odvedlo od prvotního úmyslu.

Některá místa, která Václav Koranda připomíná povšechně, zašla v přestavbách koncem XV. a v XVI. století. Jenom v duchu si můžeme představit velikou konsistorní síň, v níž Pius II. poskytl českým poslům veřejné slyšení. Přítomno bylo čtyřicet kardinálů, "arichbiskupův, biskupův, žákovstva i jiného lidu převeliké množství." V tom shromáždění přednesl Václav Koranda "hlasem zvučným a řčí klopnotnou" žádost českých pod obojí o schválení kompaktát. Tám mu s vysokého stolce odpovídal Pius II. téměř "za dvě hodině". V téže síni nepochybně vyhlásil papež dne 31. března 1462 výrok odmítající kompaktáta a zakazující podávání svátosti obecnému lidu pod obojí způsobou.

Byl bych se rád podíval na místo, o kterém má Václav Koranda také jenom letmou zmínku. Čeští poslové viděli Pia II. dne 1. dubna, když se už chystali k odjezdu. Schůzka byla v zahradě a v papežově průvodu se tam dostavilo šest kardinálů a jeden biskup. Pius II. byl vlídně naladěný a dával poslům vzkazy pro krále Jiřího. Vzpomínal na rozmluvu s ním v Benešově a nabádal výslovně Zdeňka Kostku, ať užije svého postavení na královském dvoře a přesvědčí Jiřího, že není jiné cesty k záchraně rodu a království než návrat k "jednotě viery a cirkve." V řeči se neozvaly hrozby nebo temné nápovědi: papež doporučoval světským i duchovním členům poselstva dobrovolné rozhodnutí a veřejší výrok představoval více jako pobídku než pokus o nátlak.

Je-li těžké určování budov, ještě více nejistoty o takových místech jako je zahrada, o jejíž poloze se Koranda nezmínil ani slovíčkem. Bylo to ještě v postním čase — 1. dubna 1462 byl čtvrtek před Smrtnou nedělí a Veliká noc byla až 18. dubna. Představuji si, že to bylo dopoledne, když duchovní hodnostáři vykonali obřady a zašli si do zahrady na občerstvení. Ctenáři, kterýs navštívil Řím v jarním čase, představ si papežskou zahradu na začátku dubna, když

všecko bylo v rozpuku!

O necelá čtyři léta později se Jiříkovu poslu do Říma vedlo mnohem hůře. Papežem byl Pavl II., Benátčan rodem i smýšlením. Bylo to v prosinci 1465 a od 1. dubna 1462 se sběhlo mnoho věcí. Jiří z Poděbrad se rozhodl, že setrvá při kalichu a že nepůjde cestou, kterou doporučoval papež. Dne 15. června 1464 vydal na něho Pius II., púhon, ukládaje mu, aby se do stoosmdesáti dní dostavil před soudnou stolicí. Ve jménu Piova nástupce Pavla II. obnovili dne 2. srpna 1465 přísnou výzvu tři kardinálové, kteří byli zasvěceni do české pře, Bessarion, Carvajal a Berard spoletský, kardinál od sv. Sabiny. — Lhúta byla stejná, stoosmdesát dní, a byla by došla koncem ledna 1466.

Jiří se arci nechystal do Říma osobně, avšak nechtěl nechat výzvu kardinálů bez odezvy. S královským listem, daným v Praze 21. října 1465, jel do Říma panaoše Jaroslav, nejspíše ten, který doprovázel v květnu 1464 pana Albrechta Kostku z Postupic jako Jiříkova vyslanec k francouzskému králi Ludvíkovi XI.

Jaroslav dospěl do Říma bez úhony, avšak jak se dostat k papeži a odevzdat mu královské psaní? Hledal patrně přímá spojení a když nepořídil, rozhodl se, že zastoupí papežovi cestu. Bylo to o třetí adventní neděli, dne 15. prosince 1465. Pavel II. se chystal k mešnímu obřadu a Jaroslav se vplížil do sakristie, kde bylo i několik kardinálů. Když se po skončeném obřadu papež ubíral z chrámu, Jaroslav předstoupil a podával mu zapečetěný svitek s těmito slovy: "Nejsvětější otče! Toto psaní posílá oddaný syn Vaší svatosti, můj pán milostivý, král český." Papež prý vzal psaní do ruky, ale v pobouřlivosti nad Jaroslavovou odvážlivostí vykřikl: "Kterak, se ty, dobytku, odvažuješ nazývat v naší přítomnosti králem kacíře odsouzeného římskou církví? Na vidlice s tebou i s tvým kacířským chlapem!" A rozlítiv se ještě víc, hodil královský list na zem. Někdo z průvodu psaní zdvihl a podal je kardinálu Carvajalovi.

Zástupce města Vratislavě, které bylo v tuhém odboji proti husitskému králi, Fabián Hanko, neuvedl jméno kostela, ve kterém se věc sběhla. Odjinud o tom nemáme zpráv a nemůžeme tedy jistit, že slova zaznamenaná

Hankem, byla opravdu pronesena. Můžeme myslet na chrám sv. Petra, ale také na sv. Marka, kde se soustřeďovali Benáťčané pobývající v Římě a kde bylo Pavla II. často vidět.

O něco určitější je druhá část jeho zprávy. Byly Vánoce, hlavní svátek, a Pavel II. vedl složitý obraz v basilice Santa Maria Maggiore. Když se obrátil od oltáře k věčícím, zahlédl panaše Jaroslava, který se patrně postavou a výstrojí odlišoval od římských občanů. Dal ihned pokyn jednomu z komorníků, aby vyvedl Jiříkova posla z kostela. Když se Jaroslav zdráhal, sáhl komorník po stříbrné hůlce a klepl Jaroslava dvakrát přes záda. Panoše viděl, že by marně odporoval, pokynul třem služebníkům, kteří s ním byli, a očesal prý s hlasitým kletím a láním.

Co se dnes vidí v jedné z největších římských basilik, není až na malé výjimky stará podoba, o které mohl vyprávět panoše Jaroslav, jestli vůbec kdy přemohl trpké vzpomínky. Od konce XV. století se mnoho změnilo uvnitř i venku a někdejší zdívo ustoupilo renesančním přestavbám. Celkový ráz uadto změnilo přístavby, mezi nimiž nejhonosnější jsou boční kaple, jedna postavená za Sixta V., druhá za Pavla V.

*

Nikdo se jistě nebude divit, že po neúspěšné cestě Jaroslavově Jiří z Poděbrad už neposílal do Říma poslu českého původu. Pavel II. nepolevoval v přísnosti a o rok později udělal ještě ostřejší zákrok. Těsně před Vánocemi 1466 vynesl na českého krále a jeho rodinu klatbu. Od roku 1467 se na české půdě vedla válka, do které zasáhl uherský král Matyáš. Jiří se nedočkal jejího konce. Nedočkal se ani obratu v papežské politice, o který usilovali saští vévodové, spříznění s českou královskou rodinou. Poděbradská epocha končila a za několik měsíců vstoupil na česý trůn knězic polského původu a katolické víry, Vladislav. Papežové se k němu neobrátili ihned přátelsky, protože přáli Matyášovi, ale za několik let se věc urovnala a prvotní klatba byla zdvižena.

*

Putování po Římě podle zpráv a náznaků, obsažených v pramenech z poděbradské doby, nedává mnoho uspokojení. Jak jsme už naznačili, z toho Říma, ve kterém se po-

hybovali, se dochovalo celkem málo. Ani tělesné pozůstatky vysokých církevních hodnostářů nejsou pokaždě na místě, kam byly uloženy při pohřbu.

Brixenský biskup, kardinál Mikuláš z Kusy, kterého čeští poslové viděli v Bessarionově domě, umřel v srpnu 1464, několik dní před Piem II. Byl pohřben v kostele sv. Petra v okovech a jeho hrob ozdobil sochami a jiným umělým dílem Lombardan Andrea Bregno. Kdo by však bez předběžné informace hledal celkem strážlivé dílo pod křídly kostela, ve kterém se vidí jeden z nejvýznamnějších kusů Michelangelových, Mojžíš, a s ním jiné sochy, jenom trocha z toho, co mělo tvořit náhrobek Julia II.!

Pius II. umřel v Anconě, v paláci tamního biskupa na ostrohu nad Jaderským mořem. Jeho tělo bylo pochováno u sv. Petra ve Vatikáně, ale tam bychom je marně hledali, protože stará basilika musela ustoupit nové stavbě, kterou za Julia II. započal Donato Bramante. Kdo se chce setkat s původcem České kroniky aspoň pomyslně, musí dnes do kostela San Andrea della Valle s ohromnou bání, která se co do velikosti staví hned za sv. Petra. V lodi tohoto kostela jsou náhrobky dvou papežů z rodu Piccolomini, Pia II. a jeho synovce Pia III. Jsou z pozdější doby a jsou tak vysoko, že se prostým okem vidí jenom obrysy, nikoli jednotlivosti.

Ani Pius II. ani Pavel II. se nedočkali vysokého věku. Pavel II. umřel v létě 1471, za několik měsíců po smrti Jiřího z Poděbrad. Jeho tělesné pozůstatky nebyly uloženy pod dlažbu chrámu sv. Marka, o jehož zvelebení pečoval i jako kardinál i jako papež. Pohřeb byl do kaple sv. Ondřeje při basilice svatého Petra, kam roku 1464 zanesl ve slavném průvodu tělo Pia II. Příbuzní se postarali o skvělý náhrobek a svěřili dílo Minovi z Fiesole. Byl prý ještě rozložitější než památník Mikuláše V. Z odoou však zůstaly jenom nesourodé zlomky, neboť na příkaz Julia II. byla se starou a hodné sešlou basilikou stržena i kaple sv. Ondřeje.

Hlavním znalcem českých věcí po Pioví II. byl kardinál Carvajal. O husitství nevěděl jenem z knih nebo dopisů, nýbrž z pozorování na místě. Pius II. se nedostal do Prahy, a však honosil se svou znalostí Tábera, do kterého odbočil z hlavní cesty mířící do Bese-

šova. Carvajal byl v Čechách o tři léta dříve, v květnu 1448, a v Praze poznal nejenom Jiřího z Poděbrad, nýbrž i voleného arcibiskupa Jana z Rokycan. Carvajalovo slovo hodně vážilo za Pia II. a Pavlovi II. sloužil jako jeden z předních poradců. Jeho pozemská pout' skončila v prosinci 1469. Bydlíval u daleko kostela sv. Marcella a tam se konal i jeho pohřeb za účasti Bessarionovy a jiných přátel.

Cesta v jeho stopách by nebyla dlouhá a obtížná. Kostel sv. Marcella je v rušné římské čtvrti a šel jsem kolem několikrát. Co však vidí dnes, vzniklo až po Carvajalově smrti. Stará stavba byla těžce poškozena ohněm roku 1519 zkáze neunikl ani Carvajalův náhrobek. Z jiných pramenů sice známe nápisy, které tam byly umístěny — jeden složil Bessarion — avšak po náhrobním kamenu a výtvarné ozdobě, kterou byl otcen, není stopy.

Kardinál Bessarion užíval několik titulů, avšak jeho nejmilejším místem byl kostel postavený ke cti svatých apoštolů. Vycházka k sv. Marcellu by se snadno spojila s návštěvou druhého kostela, kdyby ji chtěl někdo podniknout. Jako svatý Marcell i kostel zasvěcený vyvoleným učedníkům Ježíšovým se tůžně do ranného středověku. V XV. století se k němu družila kaple sv. Evženie a do ní uložili Bessariona k večnému spánku. Pohřeb byl okázalý a mezi účastníky byl i papež Sixtus IV. Dnes svatyni spravují Františkáni, konventuálové. Byla přebudována právě tak důkladně jako sv. Marcell a mnoho jiných starých kostelů v Římě. Za přestavby zmizely nástěnné malby, které dal pořádit Bessarion. Jeho pozůstatky také nezůstaly na původním místě. Přenesli je do výklenku v křížové chodbě a místo označili prostým nápisem: "Magni Bessarionis cineres — popel velikého Bessariona."

Poslední záběr jsme mohli udělat jenom zdálky, opravdu z veliké dálky. Zdeněk ze Šternberka se nemýlil, když některý den po novém roce 1471 psal, že Jiří "vajec červených jísti nebude." Veliká noc 1471 připadla až na 14. dubna. Králi, nemocnému od dřívějška, přitížilo už v březnu. V pátek před družebnou nedělí, což bylo 22. března, dokonal, prý seděl na stolici. Trpěl nemálo na vodnatelnost a v té poloze se patrně cítil lépe než

na loži.

Současní letopiscové nemají zevrubných zpráv o králově pohřbu. Jeden z nich poznamenal, že střeva byla vyňata a položena v soudku ke hrobu mistra Jana z Rokycan, který umřel o měsíc dříve. Tělo však bylo pochováno v chrámu sv. Víta na hradě pražském "v kuoru novém podlé krále Ladislava k straně k kaple sv. Václava." Vyznační členové kapituly, královi odpárci, žili od jara 1467 v Plzni a pohřeb vedli nejspíše kněží v nižších hodnostech, kteří setrvali na místě.

Život v Čechách nebyl nikterak klidný a Praha měnila svou podobu, avšak královskou hrobkou nikdo nechýbal ani za přestavbě bradčanského dómu. Tělesným pozůstatkům husitského krále bylo dopřáno více pokoje než popelu římských účastníků velkého dramatu, papežům a kardinálům.

Dr. Jan P. Locher:

Evropan v Americe

Přijel jsem před několika měsíci. Bylo dosti nevlídně a Nový York byl zahalen do bílého roucha mlhy. S paluby nebylo vidět vodní hladinu a jen neustálé hvízdání přístavních člunů a basem troubené odpovědi námořních velikánů naznačovaly, že jsme v přístavě.

A přece Amerika mne uvítala nejpříjemnějším způsobem. Přijížděl-li člověk z hlučné Francie, je překvapen, jak tiše a rychle se vše na přístavní hrázi odbývá. K tomu pak první zkušenost s telefonem! Přistáli jsme k vůli mlze o několik hodin později a pak se v deset hodin večer pokouším telefonem dosáhnout švýcarského známého, zda bych u něho mohl přespát. Číslo telefonu, které mám s sebou, bohužel není úplné. Ale jen dvakrát marně vytáčím a již se hlásí telefonistka, chybičí písmena doplní a spojení tu je. A tak to šlo dál: doprava zavazadel autem na pennsylvánské nádraží, jízda napříč kouzelným, nočním Manhattanem podél proslulých budov někam do Queensu, první sladký spánek zas na pevnině a ráno na to příjezd do Philadelphie, kde se mi samým vítáním a uváděním hlava jen točí. Byl jsem u cíle: v balticko-slovanském oddělení pennsylvánské university, kam mne vyslaly dvě švýcarské nadace na další vědeckou práci v baltické filologii. (Zde bych rád dodal na vy-

světlenou, že jsem se narodil před 27 lety ve Švýcarsku, maminka je Češkou puvodem a tatínek Švýcar.)

Však brzy první zklamání: hledám byt, dva dny v zimě a dešti. Úžas nad tím, čemu říkají "furnished apartment". Člověk je rád, že k tomu patří aspoň postel! Od ložního prádla až k psacímu stolu si vše musí koupit sám. Místo skříně naplněné kuchyňským nádobím a polic čekajících na knihy — prázdno s výzvou: "Do it yourself"! Litevec, který mi přistěhování trochu pomáhá, vysvětluje, že to tak bude se vším: buď platit jako maharadža nebo si to udělat sám.

Slyší-li někdo ve střední Evropě o Americe, vynoří se mu v mysli obraz štíhlých mrakodrapů a snad si vzpomíná na ultramoderní kupoli americké výstavní síně v Bruselu před dvěma nebo třemi roky; — avšak zde v západní Philadelphii si připadám spíše jako přesazen do Anglie. Nic jiného než červené cihly. Jeden domek jako druhý se stejnou verandou. S vnějším vybavením stavby smiřuje lahodná zeleň stromů po ulicích. Celkem mi toto okolí bylo prvním náznakem, jak ideály anglického životního slohu, aspoň zde na východě a na začátku tohoto století byly ještě působivé.

Srdéčné přijetí na universitě mi umožnilo rychle se vžít do nových úkolů. Co mi ve způsobu práce, a to v rozdílných odděleních zvláště napadalo, je toto: I studenti graduování mají většinou od jedné hodiny k druhé přesný a předem určený program s úkoly a zkouškami — jsou více méně pod tlakem, trochu jako gymnasista ve střední Evropě.

Hovořil jsem o tom nedávno v Chicagu s americkým doktorandem. Shodli jsme se v názoru, že se zdejší teen-ager celkem učí méně a pak později na universitě svého evropského kolegu musí dohánět. Projde-li totiž, řekněme ve Švýcarsku, někdo maturitou, t. j. skončí-li úspěšně gymnasium asi ve stáří 19 let, očekává se, že se naučil samostatně pracovat: na universitě přímý dozor odpadá. Myslím, že by si švýcarský student na zdejší universitě musel hodně přivykat: vzdát se hezkého kusu své milované akademické svobody.

Jak působí studenti samotní? Zcela na začátku se mi zdálo, že dělají dojem starší nežli průměr u nás. Brzy však bylo vidět, že obličje tomu vlastně neodpovídají. Pravdě-

podobně onen dojem spíše jen vyvolal způsob obleku, který jest nápadně tmavý a uniformní. Úžasná uniformita je také, co mi napadá na úpravě děvčat. Široká barevná páska přes vlasy vždy podobně načesanými je jakoby odznakem studentky. Bude však názornější, srovnám-li dvě obdobné situace ze "studentského života". V obou případech zve profesor řečtiny studenty svého semináře na konci semestru k sobě domů.

Ve Švýcarech: Pozvání je na osmou hodinu večer a tak všichni se do bytu dostavujeme krátce předtím. Je nás asi osm, ve stáří tak od 22 do 25 let, k tomu jedno děvče. Až na Maďara a Němce, kteří jsou mezi námi, všichni jsme již vyučovali na zdejších gymnasiích, buď pro všeobecný nedostatek učitelských sil — a zvláště latinářů a řečtinářů — nebo jako zástupci učitele, který byl na každoročním vojenském cvičení. Dovídám se proto od jednoho z mých kamarádů poslední školní vtipy a novinky a vedle vykládá jeden o druhém, jak to musel nabrat, aby jeho třída kousla do Lukrecia. Posledně v semináři nestačil docela čas na Euripideovu tragedii a tak se všichni hroužíme do závěrečných slok divadelní hry. Literární úvahový a přece veselý tón jest tím určen na celý večer — i když služebná pak přináší slavnostní večeri a společnost se rozpadá do dvou nebo tří skupin živě diskutujících o poslední četbě, co si člověk má myslet o Plotinově ethice nebo vedle třeba o Maďarsku.

Zde: Pozvání na dobu po čtvrté odpoledne. Přiblíží-li se člověk k profesorově vilce něco po půl patě, celé okolí je již zacpáno auty. Ze zahrady hluk a smích. Skoro náhodou vidím v jednom z kroužků také dva známé obličje. Jsou to starší studenti, je jim asi 25, nejsou však sami. Jeden tu má celou rodinu s dvěma nadějnými potomky, druhý ženu. Je tu asi kolem třiceti lidí a pořád ještě přibývají, až se člověk ptá, jak s tou řečtinou asi souvisí.

Proplétám se mezi břečícími dětmi a stočky s párky a salátem, kde se každý obsluhuje sám, až někam na druhý konec zahrady k panu profesorovi. Poznávám letem celou skupinu lidí — všichni by rádi věděli, jak se mi v Americe líbí. Když řeknu, že dobře, jak zřejmě očekávali, otázka je pro ně vlastně odbyta. K nějakému rozhovoru se studenty,

ktéř znám, nedojde. Začal se hrát baseball, zúčastňují se ho všichni mužští hosté asi od pěti roků nahoru; děvčata a mladé ženy nadšeně sledují. Ještě nežli se setmí, jednotlivci a skupiny, jak přijeli, se zas rozjízdí.

Že se mladí lidé zde žení a vdávají značně dříve než u nás, průměrem možná o čtyři neb pět roků, souvisí asi se zdejší m. zv. životem na školním campusu. Ve Švýcarech student bydlí buď doma u rodičů nebo sám někde v městě. Umístění v nějakém studentském domově je vyjímkou.

Zbývá další bod na který bych chtěl poukázat při srovnání zdejší university s evropskými, jak je znám.

Kdežto soukromé ústavy, aspoň zde na východě, hrají rozhodující roli, ve Švýcarsku na příklad všech devět universit (na pět milionů obyvatelů) je státních, t. j. s jednou vyjímkou jsou školami jednotlivých federálních států (Bern, Basilej, Züřich atd.) S tím asi je spojeno, že školné je nesrovnatelně nižší nežli zde: Vystoupí-li nad 250 Fr. za semestr, je to kromě medicíny velkou vyjímkou. 250 Fr. jest podle úředního kursu necelých \$60.00, ale vzhledem k průměrné kupní síle asi \$120. (Jistě by sem přijelo podstatně více zahraničních návštěvníků, kdyby americká vláda zavedla na příklad turistický dollar odpovídající kupní síle, tedy asi za cenu dvou švýcarských franků a ne čtyř franků třiceti!) — Další následky této školní struktury leží do určité míry v tom, že školy jsou přibližně stejné úrovně. Není proto otázku prestiže a sociálního postavení, kde kdo studoval. Zde však pozoruji nejen, že jest to pokládáno za rozhodující, nýbrž i do jakého studentského sdružení patřil. Rozčlenění studentstva na jednotlivé kluby a kroužky je mnohem rigorosnější nežli v kontinentální Evropě. Někdy se mi zdá, že něco obdobného platí pro americkou společnost vůbec — a to přes demokraticky — egalitární konstituci. Mám na mysli na příklad, jak často je někdo orazítkován již jen tím zda bydlí v tak zvané dobré ulici nebo čtvrti aneb ne. Nevím, zdali se mýlím, když předpokládám, že i zde působí ještě představy z tradice Anglie s jejím kdysi tak vyhraněným rozdělením v sociální třídy. Nával všech možných elementů v posledním století tento postoj pravděpodobně ještě potvrdil. Není pro-

to divu, že opravdová, t. j. lidská asimilace černých spoluobčanů pokračuje tak těžce a pomalu. Mimo dlouhé řady předsudků a komplexů ve vzájemném porozumění často asi také brání rozdílné temperamenty. Není to jistě všude tak, jako v malém obchodě za rohem, kde kupuji potraviny. Pracují tam velmi dobře spolu a zdá se, že si i lidsky rozumí, prodavač u masa, typu spíše trochu zarýté málomluvného severáka a černý Američan, který se rád chechtá tak, že má ústa od ucha k uchu nebo hází pomeranče přes krám jako v košíkové — však když u pokladny je opravdu nával, jde mu práce od ruky, že je radost se na něho dívat.

A když už jsem ve všeobecnějších úvahách, dodal bych dojem, který se mi potvrzoval více a více také cestou napříč Spojenými Státy. Zdá se, že obchodní mentalita s heslem: jen prodávat! je takřka všudypřítomnou, hybnou silou. Neprodávají se jen potraviny, chleb a brambory, ale i telefonní rozhovory, pojištění proti čemukoliv a ovšem zábava, prázdniny, auto a domek a i něco takového jako výchova a školení. Knižní seznam přednášek zdejší university má se svými ilustracemi a obtížným popisováním poskytnutých možností, zřejmě charakter propagačního materiálu. Nedávno bylo v clevelandské televizi vysílání o tom, jak si člověk může zajistit úspěch tím, že vše dělá pod zorným úhlem prodávání. Vrcholilo to v mottu: Dokažte, že jste vy tou správnou osobou, prodávejte sebe samotného!

S tím, myslím, souvisí, že reklama je vtíravější nežli u nás. Vyobrazení děvčete tu slouží jako hlavní lákadlo, a to v míře v jaké jsem to až dosud neviděl.

Ovšem businesssem všude nedorazíte. Proto asi jakoby nějakým protikladným doplňkem aktivita všech možných církví a charitativních organizací je mnohem čilejší než v Evropě.

Nechtěl bych však vyvolat dojem, že mi jde jen o nějaké spíše skeptické censurování. Prožil jsem a viděl jsem již také mnoho, z čeho jsem byl opravdu šťastný. Předem Nový York, do kterého jsem se tak trochu zamiloval. První pohled na siluetu Manhattanu odrážejícího se od nebe a vody — je prostě kouzelný. Ne že by tu byl tichý půvab evropského města jako Prahy nebo Bernu s je-

jich překrásně a živě zachovanými starými jádry. Je to spíš elementární krása podobná divoce skalnaté krajině. To však nedostatečně popisuje mé dojmy. S prvním dojmem se brzy spojí uvědomění, že v tomto kousku světa jsou zastoupeni nějakou svou skupinou i poslední pranárodové zeměkoule. A co je dobré: mají zde k sobě blíže; myslím, že to platí aspoň pro národnosti evropské. — Nepoznal jsem až dosud něco podobně kosmopolitického. — Paříž působí na mne předem jako ztělesnění Francie, kdežto Novému Yorku bych podobného místa pro Ameriku nepřiznal. Má proto v sobě příliš mnoho evropského kulturního života. Ze všeho, co jsem zde poznal, Novému Yorku charakterem se již jen podobá San Francisco — půvabné město v pohádkové poloze. To mě však již vede k jiné šťastné zdejší zkušenosti.

Mám na mysli okružní cestu autem napříč kontinentem, ze které jsem se vrátil před nějakým týdnem. Místo soustavného popisu všeho co jsem spolu s dvěma švýcarskými kamarády viděl cestou do Kalifornie, k Yellowstone-parku a zpět, raději vyberu jen nějaké body: Jsem nadšen velkolepě vystavěnými dálnicemi! (Vzpomínám zvláště rád na první jízdu po Parkway mezi Baltimore a Washingtonem: na jaře, když se hájové listí podél jízdni dráhy stkvělo v první, svěží zeleni.)

Pak cesta sama o sobě. Trvala hrstku dní, avšak jaký svět se člověku před očima ruzevával: mírné kopečky a lesíky někde v Connecticutu, do nichž nasázená městečka a vesnice z dálky připomínají pohled jako někde v Evropě. Bílé natřené domky však nejsou tak na sebe namačkány: skoro všude je pečlivě stráženy trávníky proti ulici. Jména osad, kterými projíždíme: Goshen, Canaan a jiná připomínají, že jsme v zaslíbené zemi prvních — puritánských přistěhovalců.

Dále širokou nížinou podél řeky Mohawk na západ proti Niagare. Více nežli vodopády, síce velkolepé, ale příliš zkomercialisované — nás zaujímá velkolepé, širokánské pásmo přející o málo výše. Z bílé šumící vody vyčnívají kusy skály a břehy jsou obklopeny tmavým lesem. — Tak to muselo vypadat na americkém severu před kolonisací. Na západ a jihozápad od Chicaga zemědělský ráj:

samá, úžasná, úrodná rovina. Zdá se, že by letiště kdekoliv vyžadovalo jen nasypání betonových ploch bez dalších příprav.

V St. Louisu první náznaky odpornej segregace. Zavedly to prý rodiny z jihu: — uprostřed města privátní ulice se strážní budkou, řetězem uzavřené. Propustí vás jen, když udáte ke komu jedete. Zdáli lidé černí předem jsou vyloučeni, nevím. Proti Kansas City zas lesíky a kopečky. V jednom z jeho předměstí, uprostřed nejprůměrnější a trochu beznadějně provincie jeden bílý domek jako hromada jiných kolem: dům Harry S. Trumana, který přes noc byl postaven do světové politiky a bezvadně se osvědčil. Dnes tam bydlí zase jako dříve. Že něco takového je možno, je potěšující — skoro by to člověk nečekal.

Na západě od tohoto města mám pocit, že začíná opravdový West: travnaté plošiny všemi směry až k obzoru, obydlené jen tu a tam dobyt看. Vypadalo to jak v obrazovém svazku o pastvinách Mongolska, který máme u nás doma.

A tak to šlo dál — přes zase více zemědělskou Oklahomu, Texas s olejovými poli do nádherného Nového Mexika přes indiánské vesnice a Santa Fe připomínající Španělsko, dále a dále . . . pouští až k Pacifiku a severem zas zpět. Tuto zkušenost, letem a volně jako pták, prohlížet a obdivovat svět, nevím, zda bych mohl v takovém rozměru uskutečnit jinde než zde v Americe.

Pokud jde o lidi, něco, co mi napadalo již na začátku: nějak upřímně svěží bezprostřednost a otevřenost, kterou cením a mám rád. Tu na příklad jsme na cestě byli pozváni do jedné rodiny, a to proto, že si sestra mých švýcarských kamarádů dopisuje s její dcerou — šlo tedy o pracizní lidi, ale jaké to bylo uvítání, jaká hostina, provádění celým domem, zahradou i městem. Za půl hodiny člověk měl dojem, že se s nimi již dlouho zná.

Nebo: přítel, instruktor ruštiny na zdejší universitě měl se sem stěhovat z Nového Yorku. Nemá dosud auto. Někaký z jeho bývalých studentů se o tom dověděl a ihned se nabídl, že jej zase se všim převezel. To ale není vše: ve Philadelphii vytasí ohromný balík se všim možným jídlem: aby prý v led-

ničce něco měl.

Nebylo by však docela pravdivé, kdybych končil jen tak v nekalené notě. Jeden z obou mých spolucestovatelů byl zde jen na prázdniny. Úžasný dojem u něho vzbudila zdcjší standardisace. Někde v Berkshire Hills nebo uprostřed Nevady vám usmaží stejně silný, stejně veliký krajíček stejného chleba v téměř stejné stroji, přidají stejnou zavařeninu a stejně žluté máslo jako v Manhattanu. Tento zjev má velice výhodnou stránku, jde-li o jakoukoliv praktickou náhradu: v jedné vesnici blízko Pocatello ve východním Idaho jsem nejen dostal tytéž baterky do kapesní lampy, ale dokonce tutéž isolační pásku tmavozelené barvy jako ve Philadelphii — byl to stejný výrobek. V oblasti tak zvané kulturní něco takového však působí jinak: mimo místní noviny tytéž týdeníky a jiné časopisy jsou všudypřítomné. I když ujedete za týden, dva nebo tři tisíce mil — v stánkách na noviny se vlastně nic nemění. Nebo nevím, proč na příklad v Novém Mexiku španělština ustoupila ze svého původního místa. Ve Švýcarsku máme řeči dokonce čtyři — jednotě to však nijak nepřekáží, vždyť záleží mnohem více na smýšlení.

O to více je povzbuzující, že jsem směl poznat celou řadu vzácných lidí, kteří, ačkoliv jsou dobrými Američany — nebo spíše proto — nezapoměli na odkaz staré vlasti, odkud buď přijeli jejich předkové nebo oni sami. Vzpomínám zvláště rád na návštěvy a pobyty u spolupracovníků a přátelů Křesťanských Listů a Husova lidu a to od Washingtonu a do Nového Yorku přes Chicago, Cedar Rapids a Denver až do Los Angeles. Děkuji Vám! a na shledanou buď zde nebo v Evropě.

(Pozn. redakce: V souvislosti s článkem br. dra. J. P. Lochera stojí za upozornění — zvláště druhé generace Čechoslováků, že br. Locher se narodil ve Švýcarsku a češtině psané i mluvené, se naučil od své maminky. Nemáme mnoho podobných příkladů. Redakce však vyzývá všechny rodiče československého původu, aby nezanedbávali příležitost učit své děti češtině neb slovenštině!)

ROZHLEDY

Přemysl Pitter:

Za Pavlem Růžičkou.

Dne 20. září odvolal Pán svého oddaného služebníka bratra Pavla Růžičku ve věku 74 let. Pocházel ze staré československé rodiny. Jeho děd Josef Růžička byl farářem v Praze-Jirchařích, otec presbyterem u Salvátora. Před komunistickým převratem byl Pavel Růžička čes. vyslancem v Dublině a nejoblíbenějším členem tamnějšího diplomatického sboru. Irčané ho milovali a si vážili. Po pražském puči se z protestu vzdal úřadu a živil se pracně výrobou potravin. Jeho choť Svatava je dcerou předsedy senátu I. republiky Václava Donáta a žačka profesora Karlovy university Dra Pekaře. Čtyřicet let prožili spolu v nehlubším duchovním společenství a spolupráci. Jejich dům byl vždy pohostinně otevřen lidem významným i bezvýznamným, a zejména všichni potřební nalézali u Pavla Růžičky a jeho choti pomoc a posilu. Samozřejmě nebyli ani oni ušetřeni těžkých zklamání se strany některých uprchlíků, ale to je neodradilo od dalšího úsilí. Ve svém předposledním dopise mi br. Pavel Růžička píše: "Nepřátel nemám. Jsou sice takoví, kteří rozšiřovali o mně nepravdy, ale těm všem jsem odpustil. Nevěděli co činí. Většině z nich jsem pomohl z bláta, umožnil po velkých obtížích vstup do Irska a našel jim existenci. Dnes mne neznají. Snad proto, že jsem jim mluvil pravdu do očí. Ale opakuji: odpustil jsem jim a zapomínám. Soudit je nebudu já."

Usiloval horlivě o mravní a kulturní povznesení exilu, aby byl důstojným zastáncem a mluvčím ujařmeného národa. Tyto snahy by si zasloužily ocenění ve zvláštním pojednání. Hlavní úkol exilu spatřoval v obnovení etiky našich dějin. "Ježš byl silnější než římské imperium a je silnější než komunisté." Boj proti komunismu znamená podle Růžičky úsilí o probuzení z mravní lethargie, která umožnila sovětskou diktaturu. "Odstraňme nekřesťanské přehradu mezi církvemi, naplňme je křesťanským duchem a vrátíme jim i sobě neodolatelnou duchovní sílu. Pravdu proti lži, poctivost proti klamu, čistotu proti nemravnosti, nesobeckost proti chamtivosti," napsal

do ankety "Čechoslovák" v červnu 1953.

Sloven i písmem šířil známost o Husovi a zásadách české reformace zejména v protestantských kruzích britských a irských. Byl presbyterem jedné z dublinských kongregací a — last but not least — nadaným houslistou a pianistou, jenž své umění dával rád v službu k povznesení druhých.

Na odchod byl připraven. V jednom z posledních dopisů mi píše: "Věřím, že až můj život skončí, octnu se blíž svému Spasiteli."

Nuže, drahý bratře, neloučíme se s Tebou, neboť víme, že v Pánu jsme — at' zde či onde — stále spojeni. A protože On dosud dělá, i Ty budeš dělati a spolu s Ním usilovatí o produchovnění lidstva a nastolení Jeho království na zemi.

SVOBODA I NESVOBODA

(Píše Bratr Aps.)

Vystěhovali se pak někteří synové Slovenska do Ameriky počátkem dvacátého století. Osadili se pak v městečku Monacapa na řece Ohio, kde pracovali těžce deset hodin denně dělající cihly za mzdu dollar i půl. Ale ne-reptali neboť americký chléb jim velice chutnal.

Jelikož byli věřící pokřtění křesťané, scházeli se v neděli a ve středu večer k pobožnostem v domě bratra Slabyho. Neboť ještě neměli kostela ani kazatele. Zpívali pak radostné písně duchovní, při kterých zapomněli na trampoty života. Pak se někteří pomodlili ze srdce a potom jeden nebo druhý bratr četl z Bible Kralické a ujal se mluvit k duchovnímu povzbuzení a napomenutí k milování Boha i bratrstva.

Stalo se pak, že k těmto pobožnostem přicházela i jedna česká žena souseďka. Ale její muži se to nelíbilo poněvadž byl nevěrec. I přicházel za letního večera k tomu domu naslouchat venku a těch dobrých lidí vyrušovat a se jim posmívat. Své pak ženě zakázal chodit do toho shromáždění. Když pak ona přece uběhla k té pobožnosti, přišel muž za ní a hodil kamenem přes okno do domu. Na štěstí nikoho neporanil. A ti lidé chtěli nepříteli odpustit!

Avšak toho večera šel tudy dobrý souseď Američan, který viděl jak nezbedník hodil kamenem. I nástojil, aby dali onoho nezbedu soudci pokoje čili "škvajeru", což se i

stalo.

Když se pak soudce ptal obžalovaného proč to udělal, řekl že přece v Americe jest svoboda! A že on má právo své ženě zabránit. Na to mu soudce řekl:

"Ano, v Americe jest svoboda. Vaši sousedé mají svobodu scházet se k pobožnostem kdekoli a kdykoli se jim líbí. A vy máte svobodu nejit na pobožnosti. Ale nemáte svobodu překážet lidem, ani své manželce scházet se k pobožnostem. A proto že jste tyto dobré lidi vyrušoval a hodil po nich kamenem, zaplatíte pokutu deset dolarů."

Z toho bylo vidno, že v Americe je svoboda i nesvoboda.

LITERATURA

Velký úspěch knihy předpisů "Czechoslovak Day Pastry." Po dvou úspěšných soutěžích o nejlepší čsl. pečivo, pořádaných na Československém Dnu ČSNRA v Chicagu, byly všechny předpisy přeloženy do angličtiny a převedeny na americké váhy a soustředěny v úhledné knížce nazvané "Czechoslovak Day Pastry". Po prvním oznámení vydání této knížky (cena 50c při osobním vyzvednutí, 60c při zaslání poštou) přihlásilo se tolik zájemců, že knížka byla vyprodána a je připraveno druhé její vydání. Knížku je možno objednat nebo vyzvednout v úřadovně ČSNRA 4125 W. 26th Street, Chicago 23, Ill. a přiložit buďto 60c hotově, nebo ve známkách. Hodnota knížky je mnohem vyšší, protože obsahuje vyzkoušené předpisy na velmi oblíbené československé pečivo.

Čtenáře upozorňujeme znovu na následující knihy, které se hodí jako dárek k vánocům:

The Real Tolstoy a Tolstoy, the Artist and Humanist; obě knížky napsal br. prof. Eduard Míček. Cena jednotlivé knihy jest \$2.00 a objednávky vyřizuje autor sám: University Station, Austin 12, Texas.

Dětství a mládí — Vzpomínky a myšlenky od Alice Masarykové. Cena \$2.50. Objednejte u: ČSNRA, 4125 West 26th St., Chicago 23, Illinois.

It Happened In Moscow od Jana M. Yarkovského. Objednejte u Vantage Press, Inc. 120 West 31st Street, New York 1, N. Y. Cena \$3.95.

Józa Novotný:

"Tebet' hned v jitře hledám"

(Ž. 63,2)

Shromáždění pod širým nebem ve volné přírodě není v křesťanství ničím novým, třebaže v novější době, zvláště u nás ve staré vlasti, nebylo použito jeho výhod a zvláštního pozeňání dostatečně a dosti často.

Nezapomeňme, že křesťanství nevzniklo v uzavřené místnosti, mezi čtyřmi stěnami, nýbrž pod širým nebem. Bylo to na břehu jezera Genezaretského kteréhosi jitra, když Ježíš z Nazaretu se zastavil u několika rybářů, shromáždil je a sděloval jim svůj velký objev o otcovství Božím a bratrství lidském.

Avšak i v naší vlasti vzniklo nejsilnější náboženské hnutí u nás, husitství, a jeho pokračování i vyvrcholení, českobratrství, většínou pod širým nebem. Husitství zachvátil celý národ teprve tehdy, když Hus opustil Prahu a zapálil srdce svých krajanů ve shromážděních pod mohutnými stromy, na památných vrších a na návších dědin. Čeští bratři pak prožili své nejpozeňnanější, ba historické chvíle ve svých tajných shromážděních uprostřed hlubokých lesů, na skrytých mýtinách a v tichu horských slují.

Než i v naší době jsou křesťané, kteří dovedou ocenit bezprostřední dotyk Božího stvoření z říše rostlinné při bohodužbách. Upozorňuji jen na jedinečné pravidelné shromáždění protestantských rybářů v Zátoce tisíce ostrovů v Americe. Každého nedělního jitra sjíždějí se zbožní rybáři do ztichlé zátočky na svých člunech a každý zaujme se svým člunem místo poblíže velké přírodní kazatelny, která na způsob velké lastury vévodí celé zátoce. Když všichni účastníci zaujmou svá místa v seřazených člunech, vystoupí na skalní ulitu kazatel, aby nakrmil lačné dobrými věcmi evangelia Kristova.

Náš dnešní text, hlavně pak ona slova, jež chceme položit za základ našeho rozjímání, "hned v jitře", nejsou ojedinělá v Písmě svatém. Za různých okolností jsme vybízení Slovem Božím, abychom hned v jitře hledali Hospodina. V jitře vyslyšíš hlas, v jitře žádost. Z jitra navrátí se prozpěvování. Přispělt' jemu Bůh hned v jitře. Z jitra slaviti budu milosrdenství tvé. Tebet' hned v jitře hledám. Každého jitra předchází tě modlitba má. Nasyť nás hned v jitře milosrdenstvím.

Zvěstovati budu každého jitra milosrdenství tvé. Hned z jitra rozsvěť símě své. Budiž ramenem svých každého jitra.

Dnes bychom však rádi použili našeho textu nejen v tom smyslu, že máme hledati Hospodina již ráno, že nemáme odkládat svoji bohoslužbu až na pozdější dobu denní, že tedy máme den otvírat podle starého vzácného českobratrského způsobu pohledem vzhůru, modlitbou a ponořením do hlubin Slova Božího, nýbrž chceme pohledět na jitra jako na obraz mládí. Život lidský nejednou byl přirovnán ke dni: ráno k mládí, večer k stáří. Toto přirovnání jest přirozené. Ráno se vyznačuje jasnem, svěžestí, večer temnotou, tichem. Ráno jest plné naděje, večer plný vděčnosti. Ráno se dívá do budoucnosti, večer zpět. Ráno vychází slunce, každého jitra jakoby se opakovalo volání: "Budiž světlo".

Nikdy nemůžeme dosti často a dosti důrazně připomínat dospělým lidem zodpovědnost za mládí. Jistě se radujeme z bratří a sester, kteří k nám přišli až v západu let svých. Avšak i oni vám potvrdí, že by se byl jejich náboženský život byl lépe vyvinul, kdyby byli již v jitře svého života k nám přišli. Poznáte ihned člověka, který se naučil Hospodina chválit v jitře už podle jeho výrazů.

Dále význační statistikové nás ujišťují, že nejvíce rozhodnutí pro důležité kroky v duchovním světě padne v letech asi od 13. do 16. roků u děvčat a od 15. do 18. roků u chlapců. Jest nad slunce jasnější, že mladý věk jest nejpřístupnější pro důležité náboženské zkušenosti.

Říká se všeobecně Evropě starý svět a Americe nový svět. A vskutku něco na těchto pojmenováních jest. Dnes bych rád použil pouze tohoto pojmenování potud, pokud má vztah k mládí. V Evropě řídí svět šedesátníci. Na důležitá místa ve státní správě, na vysokých učelích, v obchodě, ve sborech dostanou se k slovu lidé, kteří v Americe už dávno jsou na odpočinku. V Evropě těžiště lidského věku jest posunuto hodně daleko. V Evropě člověk s vysokoškolským vzděláním jest ve třiceti letech teprve na začátku své působnosti a svěřují se mu jenom velmi podřízené práce. V Americe už dávno dovedli ocenit nadání, schopnosti, sílu i pružnost mládí.

Co to znamená? To znamená, že význam jitra života opětně stoupne. My pak jako křesťané máme na tom zvláštní zájem, aby mládí bylo ovládáno Ježíšem Kristem.

Tohle jest a bude úloha křesťanů v Americe, aby naši druhé generaci bylo odevzdáno žezlo evangelia nejen neporušeno, nýbrž s novými, velmi důležitými úkoly. A v Evropě, v Československu? Tím více. Proč? Dnes v naší staré, drahé vlasti práce v nedělních školách i Sdruženích mládeže jest velmi omezena, na některých místech dokonce úplně zastavena. Z tohoto důvodu musí práce na druhé generaci býti nejen posunuta do rodiny, nýbrž značně zvýšena.

Mnozí snad namítnou, že posunutí mládí do popředí přinese s sebou nebezpečí hrdosti. Jest pravda, že nepřekná pýcha nesluší žádnému věku. Avšak nejméně jest na místě v mládí. Nic tak nezdobí mladý věk, jako skromnost. Avšak bude-li skromnost stále zhorovázet mládí, povolane k důležitým úkolům, vřdv se naidou zastánci, kteří budou přivolávat: "Nižádný mladostí tvou nepohrdj."

Komenský jistě měl pravdu, kdžvž při návštěvě škol malý žáčky oslovil jako profesor, státník, vynálezce — jistě nijak nechvil. Mluvili jsme o budoucnosti mládeže a řekli jsme, že v budoucnu bude lidský věk značně posunut směrem k jitra života. Avšak totéž jest vlastně pravda o minulosti. Alespoň o minulosti křesťanské. Zamyslili iste se už někdy nad věkem Ježíšovým? Malíři a naše představ nechávají nás v doimu, že Ježíš a jeho učedníci byli značně starší než ve skutečnosti byli. Kdo byl Ježíš, uvážíme-li jenom jeho věk? Byl to mladý třicátník a jeho učedníci sotva byli starší. Prvé shromáždění v dějinách křesťanství bylo vlastně sdružení mládeže. I vůdcové naší československé reformace byli mladí lidé. Mladým lidem v Československu přivoláváme: "Vaším vůdcem jest Někdo, kdo zná dobře vaše problémy, těžkosti, však také vaše velké možnosti v budoucnosti. Necht' vaším úhelním kamenem jest On, Ježíš Kristus. A aby On byl předmětem našeho hledání hned v jitre života, abychom hned ráno uzřeli slávu Hospodinovu, jest předobklad zdárné budoucnosti mládeže a proto jest to naší tužbou i vroucí modlitbou. Amen.

Modlitba. Pomoz, Pane, abychom nepoměli již v mládí vésti nám svěřené dítky, aby jednou po nás převzali slavné dědictví, které nám zanechal náš Mistr a Pán, Ježíš Kristus. Amen.

Z našeho Siona a odjinud

Světová situace se nelepší a možnosti válečného konfliktu se zvětšují. Naděje na mír se menší, i když všichni víme, že mír jest jediný způsob a cesta pro normální a plodný život lidstva. Utrpení, hlad a jiné problémy zasahují stále větší a větší počet lidí. Z Hong Kongu ku př. dochází zpráva, že poslední soupis obyvatelstva uvádí 3,100,000 lidí. Před 15 lety Hong Kong měl jen 600,000 obyvatel! Téměř 1,000,000 z těchto obyvatel žije v nouzových stavbách. S arabskými uprchlíky to není o mnoho lépe. A ovšem i v Evropě se nachází stále tisíce a tisíce nepřesídlených uprchlíků. — Potřeby těchto lidí jsou veliké a ani mezinárodní pomocné organizace nestačí na jejich zdlání. Jest přirozené, že ani naše Jednota nestačí na pomocné úkoly vztahující se jen na malou skupinu československých evangelických uprchlíků. Přes to však nesmíme ustát i v té práci, které jsme schopni. I to málo, které konáme jest důležitou pomocí v práci lidí jako br. P. Pitter neb studující medicíny v Montevideu nebo těžce nemocný bratr v Německu či v Československu. Bez drobné pomoci sta našich bratří a sester, čtenářů tohoto listu, by tato práce nebyla možná. Pokračujeme v ní i nadále a zvláště nyní, v době Děkuvzdání a nastávajícího času vánočního, otevřeme opět svá srdce milosrdné pomoci těm, kteří sami sobě pomoci nemohou. Zašlete svůj příspěvek bratru pokladníkovi Jednoty: Mr. John Opie, 4800 South Hoyne Ave., Chicago 9, Illinois.

Mary Stupka.

Ko-existence podle moskevského vzoru.

Významný host z Asie navštívil Moskvu, aby tam byl svědkem velkého úspěchu socialistické výstavby. Nakonec, jako vyvrcholení jeho návštěvy, komunističtí průvodci mu ukázali praktický příklad t. zv. koexistenci: lev a koza žijící v jedné kleci. Návštěvníkovi tato ukázka velmi imponovala a tak neodolal se

zeptat, jak jí bylo docíleno. "Velmi jednoduše", odpověděl ruský průvodce. "Každý den dáme lvovi novou kozu."

Br. dr. Jaroslav Mrázek zaslal nám brožurku o dedikační slavnosti shorové budovy První spojené presbyterni církve v Tolono, Illinois. Slavnost se konala 24. září t. r. — Doupatrová budova, postavená za \$67,000, obsahuje třídy pro Nedělní školu a velkou společenskou sň s kuchyní. — Br. Mrázkovi i tolonskému sboru blahopřejeme k úspěšnému dokončení jejich stavebního programu.

Vídeňské listy přinesly zprávu, že v sochařsko-kamenické škole v Hořicích dokončují z jediného kamene pomník Jana Žižky z Trocnova, který bude postaven na Žižkově náměstí v Hradci Králové. Kámen, ze kterého je socha tesána byl osm metrů vysoký a vážil 5,000 metrických centů.

Nedávno uveřejněná statistika polských ztrát v druhé světové válce uvádí, že 22% polského národa bylo zabito. Vojenské i civilní ztráty činily 6,028,000 lidí. Z tohoto počtu 3,577,000 Poláků zahynulo v koncentračních táborech.

Br. A. J. Moncol nám sdělil, že 6. října t. r. zemřel v Yonkers, N. Y. br. Jan Šoltis, dlouholetý jednatel Newyorského denníku. Pochován byl v Yonkers dne 9. října. Br. Moncol dále píše: "Br. Šoltisa jsem poznal v Braddocku v r. 1906, když jsem tam byl ordinován a instalován za kazatele První slovenské kongregační církve. Br. Šoltis byl tehdy členem církevního sdružení mládeže "Daniel". Byl to hezký a nadaný mladík. Br. Šoltis však brzy na to odešel zpět do kraje, kde ho zastihla První světová válka, ve které prodělal všelijaké trampoty. Po ní se vrátil do Spojených států a usadil se s rodinou v Yonkers, N. Y. a po mnohé roky byl příkladným jednatelem newyorského denníku a věrným Čechoslovákem." Pán sám potěšuj rodinu br. Šoltise.

Z Dublinu v Irsku nás došla zpráva o úmrtí krajana a bratra majora Pavla Růžičky. Br. Pavel Růžička žil v Dublině téměř ne-

přetržitě od r. 1929, kdy tam byl ustanoven československou vládou za generálního konsula a později za československého vyslance. V roce 1948, když komunisté převzali vládu v Československu, Irsko odepřelo diplomatické uznání nástupci br. P. Růžičky. Br. Růžička i po své resignaci zůstal v Irsku jako persona grata a v mnohých člancích a přednáškách informoval tamní obyvatelstvo o tragickém osudu své vlasti.

Farář Young z Adelaide Rd Presbyterian Church v Dublině při pohřebních obřadech pravil: "Pavel Růžička byl mužem hlubokého náboženského přesvědčení a jeho zbožnost se prohlubovala každým rokem stráveným v exilu. On i jeho manželka se připojili k našemu sboru v r. 1948 a velmi rychle zdomácněli a stali se vedoucími členy. Br. Růžička byl brzy zvolen a instalován jako starší. Jeho účast při bohoslužbách byla příkladná a bylo velmi málo neděl o kterých by chyběl v kostele. V něm odešel zbožný křesťanský modlitebník, který vždy viděl svět a jeho vzrůstající neb menšící se naděje duchovněma očima."

Br. Růžička zanechává zde manželku, která byla dcerou předního člena agrární strany v předválečném Československu, senátora Václava Donátu, který též předsedal po řadu let československé poslanecké sněmovně.

*Předlouho tíží osudův nás ruka,
však nás ta ruka sotva umoří,
a třeba chrám, jež za dne vystavíme,
zas za tmy noční zrádně rozboří.*

*Aj každá osudův ta těžká rána
nám musí k nové radě pomoci —
nuž učme se, když noc nám chrámy boží,
v den pracovat a bdíti za noci!*

(Jan Neruda, "České verše").